PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Ihmiset lähtevät usein kanoottiretkelle liian kiireisellä aikataululla tai liian vähäisen varustuksen turvin. **KANSALLISPUISTON VALVOJA OLA JÄÄSKELÄINEN, KOLOVESI**

22.04.13

Aurinko nousee

Helsingissä kello 5.43
ja laskee kello 20.56
Oulussa kello 5.17
ja laskee kello 21.19
Utsjoella kello 4.33
ja laskee kello 21.51

Päivän sana

22.4. Tekin tunnette nyt tuskaa, mutta minä näen teidät vielä uudelleen, ja silloin teidän sydämenne täyttää ilo, jota ei kukaan voi teiltä riistää. Sinä päivänä te ette kysy minulta mitään. Joh. 16:22–23

23.4. Etkö jo ole oppinut, etkö ole kuullut, että Herra on ikuinen Jumala, koko maanpiirin luoja? Ei hän väsy, ei uuvu, tutkimaton on hänen viisautensa. Jes. 40:28

Nimipäiviä

Tänään maanantaina: Alina
Huomenna tiistaina: Yrjö, Jyrki, Jyri, Jori, Jiri, Yrjänä

Mietelause

Yrjönä paimen taloon, vaikka uunilla makaisi.
Vanhaa ajantietoa Vanajasta

TERVEENÄ TYÖSSÄ

Pullaa ruuhkavuosina

Olen luopunut tuorehiivan käytöstä jo jokunen aika sitten. Nyt kaappiin oli vanhentunut kuivahiivapakettikin. Perheessämme eletään niin kutsuttuja ruuhkavuosia. Ja se näkyy ja tuntuu.

Työn ja perhe-elämän vuorovaikutus on tärkeä hyvinvoinnin osatekijä. Mielekäs työ ja perhe ovat voimavaroja, mutta niiden yhteensovittamisen ongelmat heikentävät hyvinvointia. Kokemukset työstä heijastuvat kotiin samoin kuin kokemukset kotoa työhön. Erityisesti kun työpaikka on kotona ja puoliso on lähin työtoveri, työ ja perhe-elämä kietoutuvat tiiviisti toisiinsa.

Vauvaperheessä on mahdollista keskittyä vauvan hoitoon. Kelan maksama äitiys-, isyys- ja vanhempainpäiväraha tarkoittavat monen vanhemman kohdalla sitä, ettei lapsivuoteelta tarvitse sännätä suoraan pellolle. Osa Kelan maksamista etuuksista perustuu aikaisempiin ansioihin. Myel-vakuutetun yrittäjän äitiys-, isyys- ja vanhempainpäiväraha määräytyvät vakuutuksen työtulon mukaan. Liian alhaiseksi mitoitettu työtulo heikentää Kelan maksamien etuuksien tasoa.

Riitta Samola tutki vuonna 2010 valmistuneessa Pro gradu -tutkielmassaan maataloustyötä, perhettä ja isyyttä isäntien kokemana. Maatalousyrittäjille leimallista oli työn ja vapaa-ajan kietoutuminen yhteen. Työ hallitsi ajankäyttöä. Karjatiloilla haasteena oli erityisesti työstä irtautuminen ja lastenhoidon järjestäminen. Esimerkiksi päiväkotien hoitoajat taipuivat huonosti aamu- ja iltalypsyihin.

Lapsiperheille tarjolla olevat työaikajoustot ja työn keventäminen helpottavat arjen pyörittämistä. Yrittäjä- ja palkansaajaperheessä on erilaiset haasteet ja mahdollisuudet työjärjestelyihin. Yrittäjällä on usein esimerkiksi paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työn määrään ja sisältöön. Toisaalta yrittäjätoiminta ei aina mahdollista kovin nopeita muutoksia ja usein ei ole työkaveria paikkaamassa poissaolijaa.

Lomituksesta on mahdollisuus saada apua kun tilan yrittäjä on estynyt tekemästä työtään. Esimerkiksi alle kolmevuotiaan lapsen hoidon, lapsen sairastumisen sekä perhevapaiden aikana maatalousyrittäjällä on tietyin edellytyksin oikeus sijaisapuun.

Paitsi yhteiskunnan eri tukimuodot, perheen ja työn yhteensovittamista helpottavat myös omat sosiaaliset verkostot. Ystävien, isovanhempien ja muiden läheisten tarjoama apu kannattaa ottaa vastaan. Yksin ei tarvitse pärjätä.

Harvalla työ- ja perhe-elämä sujahtavat omiin uomiinsa ilman jatkuvaa suunnittelua ja neuvottelua. Monet kokevat, että oman vapaa-ajan käytöstä ei tarvitse neuvotella – sitä ei yksinkertaisesti ole. Yhtä oikeaa mallia työn ja perheen välisen tasapainon saavuttamiseen ei ole. Tavoitteena on omaan tilanteeseensa paras mahdollinen ratkaisu. Täydellinen sen ei tarvitse olla.

Itse tehdyssä pullassa on aimo annos rakkautta. Toisinaan sukureseptin salaiseksi aineosaksi uhkaa lipsahtaa katkeruus ja väsymys. Kotonamme tuoksui viikonloppuna vastapaistettu pulla – suoraan kaupan pakastealtaasta!

ELINA HIRSJÄRVI
on Melan eläkeratkaisija.

elina.hirsjarvi@mela.fi

LUKENUT MIES

Presidentti ja kaveri katuvat

Tohtori **Seppo Lindblomin** kirjan täkynä on presidentti **Mauno Koiviston** haastattelu. Lindblom on ennenkin ystävänsä äänitorvena paheksunut presidentin valtaoikeuksien leikkauksia.

Pahimpia virheitä ovat presidentin roolin asiallinen poistaminen hallituksia muodostettaessa sekä ulkopolitiikan johtamisen selvempi sitominen muihin valtioelimiin. Koivisto pitää parhaana presidentin vahvoja valtaoikeuksia, joita tämä kuitenkin käyttää vain äärimmäisessä hädässä. Sellainen presidentti hän käsittääkseen oli itse.

Vanha presidentti muistaa kyllä itse käynnistäneensä valtaoikeuksien leikkaamisen, mutta hänen jälkeensä mentiin toiseen äärimmäisyyteen. Tarkoitus oli vain estää uuden Kekkosen ilmaantuminen.

Koivisto unohtaa armeliaasti, että hänen seuraajansa ja entinen puolueveljensä Martti Ahtisaari yritti heti palauttaa vanhat valtaoikeudet ja keksi omasta päästään uusiakin.

Nobelin palkinto on kuorruttanut kermavaahdolla Ahtisaaren sumean presidenttikauden. Suurin osa valtaoikeuksien leikkauksista lienee reaktiota Ahtisaaren menettelyihin.

Perimmäinen huolenaihe Lindblomilla on, kykeneekö parlamentaarinen järjestelmä pitämään hyvinvointivaltion pystyssä velkaantumisen, populismin ja kestävyysvajeen paineissa. Tilannetta vaikeuttaa EU:n jatkuva byrokratisoituminen ja liittovaltiokehitys.

Lindblom pelkää, ettei eduskuntaan nojaava systeemi selviä yksin. Hän kaipaa vahvaa presidenttiä toiseksi navaksi. No, taisi Lindblom omina ministerivuosinaankin käydä useammin presidentin puheilla kuin eduskunnan kuultavana.

Politiikassa Lindblom toivoo sosiaalidemokraattien nousevan taas lyhdynkantajaksi, kun kansakuntaa kuritetaan kestävyysvajeen nimissä. Erikoisen vaativa tehtävä, sillä sosialidemokraatit jylläsivät takavuosikymmeninä Suomen politiikassa teollistamisen tuoman vahvan, jatkuvan kasvun takuumiehinä. Nyt ei kukaan tolkullinen pysty kasvua lupaamaan.

PEKKA ALAROTU

Seppo Lindblom: Huojuva tasavalta. 272 sivua. Otava.

Norppia laskemassa Kolovedellä

Talven mahti on jälleen kerran saanut väistyä. Luontoammattilaiselle tämä tietää työn lisääntymistä. Näin on myös Koloveden kansallispuistossa. Vain tämän puiston perustamisasiakirjassa on maininta saimaannorpasta.

JOUKO KUOSMANEN

Kolovesi on karu erämaajärvi. Kinkoselän virrat avautuvat puiston pohjoispäässä varhain keväällä. Muualla on turvallista ajaa jopa moottorikelkalla.

SAVONLINNA

Koloveden kansallispuiston valvojana on toiminut puiston perustamisesta alkaen **Ola Jääskeläinen**, jonka työnjohtajatausta Metsähallituksen palveluksessa antoi hyvän perustan valvoja-ammattiin.

Jääskeläinen on jo osa-aikaeläkkeellä. Hänen asuu Savonrannalla, jonka asukasluku kasvaa vain kesällä, kun mökkiasukkaat tulevat viettämään lomiaan Etelä-Savon kauniille järville.

Työmatkat Kolovedelle Jääskeläinen tekee omalla autolla, mutta valvojatyöhön kuuluvat firman puolesta kaikki varusteet pelastautumispukua myöten.

Moottorikelkka ruplattaa vapaakierroksilla Huhtiniemen pihamaalla. Pihapiirissä on maalaistalo, aitta, sauna ja hiekkatiilistä rakennettu navetta. Aikaisemmin talo on ollut metsänvartijan asunto. Tänään se on valvojan päivätukikohta ja satunnaisesti luonnontutkijoiden yökortteeri.

Istahdan moottorikelkan perälle. Taputan valvojaa kädellä olkapäähän. Kelkka lähtee laskeutumaan alas Koloveden jäälle.

Jo ensivaikutelma antaa ajatuksille siivet. Karu, rokonarpinen maisema lepää ympärillä kuin vuosituhantisessa unessa. Saarimetsien ehjät kulissit luovat kuvaa ajattomasta maasta, minne sivilisaation ahne käsi ei vielä ole tarttunut.

Ainoastaan matkailu ulottaa tännekin jo monet lonkeronsa. Matkailun vahvin vetonaula on uhanalainen saimaannorppa.

”Täällä käy kesällä paljon kanoottimelojia. Alue on saanut suosiota myös Keski- ja Etelä-Euroopan maissa. Ruuhkahuippu on heinäkuussa, jolloin leiripaikat täyttyvät luontomatkailijoista”, Jääskeläinen vastaa ajonsa aikana.

Erilaisilla tykötarpeilla lastattu menopeli kiertelee Koloveden rantoja. Karu järvi herää lopullisesti kevätpäivän autereeseen. Maiseman lumo on aito ja alkuperäinen. Puistomatkailijoiden tavallisimpana puheenaihe onkin kehua valvojan työympäristöä.

”Ihmiset sanovat miltei poikkeuksetta, että on varmasti mukava työskennellä näin kauniissa ympäristössä. Niinhän se on, mutta eihän maisema yksin elätä. Vuodet tuovat mukanaan monenlaisia sattumuksia, ja ulkoilma asettaa työympäristöön omat vaikeutensa. Olen silti aina pitänyt työstäni”, Jääskeläinen kertoo.

Matka jatkuu. Moottoroituja vastaantulijoita ei näy. Kaksi eläkkeellä olevaa kanta-asukasta seisoo pilkillä Pienen Syvälahden pohjukassa. Jääskeläinen huikkaa heille tuttavankättä.

Mietteitä kuuttipesällä

Äkkiä valvojan silmä keksii rantakinoksesta jotain tutkimisen arvoista. Moottorikelkka pysähtyy rannan tuntumaan.

Oion puutuneita jalkojani ja kaivan repusta kameran. Jääskeläinen on ehtinyt jo ottaa lumilapion käteensä ja tehdä kinoksessa lupauksia herättävän koekaivauksen.

”On tässä karvaa. Kolovedellä ei ole tavallista, että karvanäytteen saa näin helposti. Johtuisiko se siitä, että täällä kuutit syntyvät hieman eri tahtiin kuin muualla Saimaalla.”

”Monta kertaa on käynyt niin, ettei pesästä ole löytynyt muuta kuin muutamia poikaskarvoja tai pelkästään lumisohjon sisällä ollutta paakkuuntunutta verta.”

Jääskeläinen lapioi pesäkinosta hieman lisää, ottaa sitten karttalaukusta ohuet kumihansikkaat ja vetää ne käteensä. Sitten hän harjaa kädellään pesän pohjaa ja irrottaa hansikoituun käteen kertyneen kuutin karvan Minigrip-pussiin. Tämän tehtyään hän kirjaa tiedot ylös pesäkaavakkeeseen ja ohjelmoi paikan gps-laitteella.

Norpan pesän tietojen kirjaaminen on valvojalle tuttua työtä. Työpöytäkin kulkee aina mukana.

Saimaannorppa keikistelee pesäluodon vierellä. Kuutin elämänura on vasta alussa.

”Pesän äärellä ei viivytä pitkään. Kuutti on jo tässä vaiheessa niin hyvin kehittynyt, ettei sille ole tästä mitään vaaraa. Ehjiä kinoksia ei kaiveta auki, vaan niiden annetaan luhistua omaan tahtiinsa, minkä jälkeen paikka käydään tarkastamassa uudestaan. Kuutti saa happea pesän sortumisen jälkeen rantaavannoista tai kivien vierellä olevista ilmataskuista.”

Seuraava ajotaival tuo mieleen Koloveden ongelmallisen kuuttitilanteen. Valvoja kertaa havaintojaan Metsolahden pohjukassa.

”Muutaman viime vuoden aikana täältä on kuollut luontaisesti useita aikuisia norppia. Liekö tämä sitten vaikuttanut siihen, että alueen kuuttimäärätkin ovat pudonneet. Pienikin takapakki aikuiskannassa voi saada tällaisen muutoksen aikaan. Onneksi täällä ei ole verkkokalastuksesta enää norpalle uhkaa.”

Seutu kiinnosti jo kantasuomalaisia

Kolovedellä on muitakin eläinharvinaisuuksia.

Siellä on myös esihistoriallisia kalliomaalauksia. Karun järven tenho hiveli jo kantasuomalaisia. Keitä nämä taiteilijat olivat, jää historian arvoitukseksi.

Havukkavuori kätkee yhden näistä mysteereistä. Toinen maalaus on Ukonvuorella ja kolmas puiston pohjoispäädyn kallioissa.

Ajo pysähtyy tuokioksi Havukkalahden pohjukkaan, missä jääpaanteen peittämä pystykallio syöksee uumenistaan ryöppyävän vesiputouksen.

Ruokailutauon aikana Ola Jääskeläinen kertoo monista valvojatyöhön liittyvistä tapauksista.

”Ihmiset lähtevät usein kanoottiretkelle liian kiireisellä aikataululla tai liian vähäisen varustuksen turvin. Nämä tapaukset työllistävät valvojaa eniten.”

Kolovesi on luontomatkailijan aarreaitta, jossa omatoiminen retkeily on kasvattanut suosiotaan.

Hiljaisuus ja rauha ovat tulevaisuudessa entistä tärkeämpiä houkuttimia luontomatkailulle.

Kolovesi on esimerkki tällaisesta matkailusta, koska puiston vesialueella ei saa liikkua moottoriveneellä kuin viranomaisten antamalla poikkeusluvalla.

Palokärki rummuttaa onttoa keloa jossain kauempana. Se on lähtökäskynä myös moottorikelkkapartiolle.

Iltapäivän norpanpesäkaivaukset voivat tuoda vielä monta hippua Minigrip-pussiin.
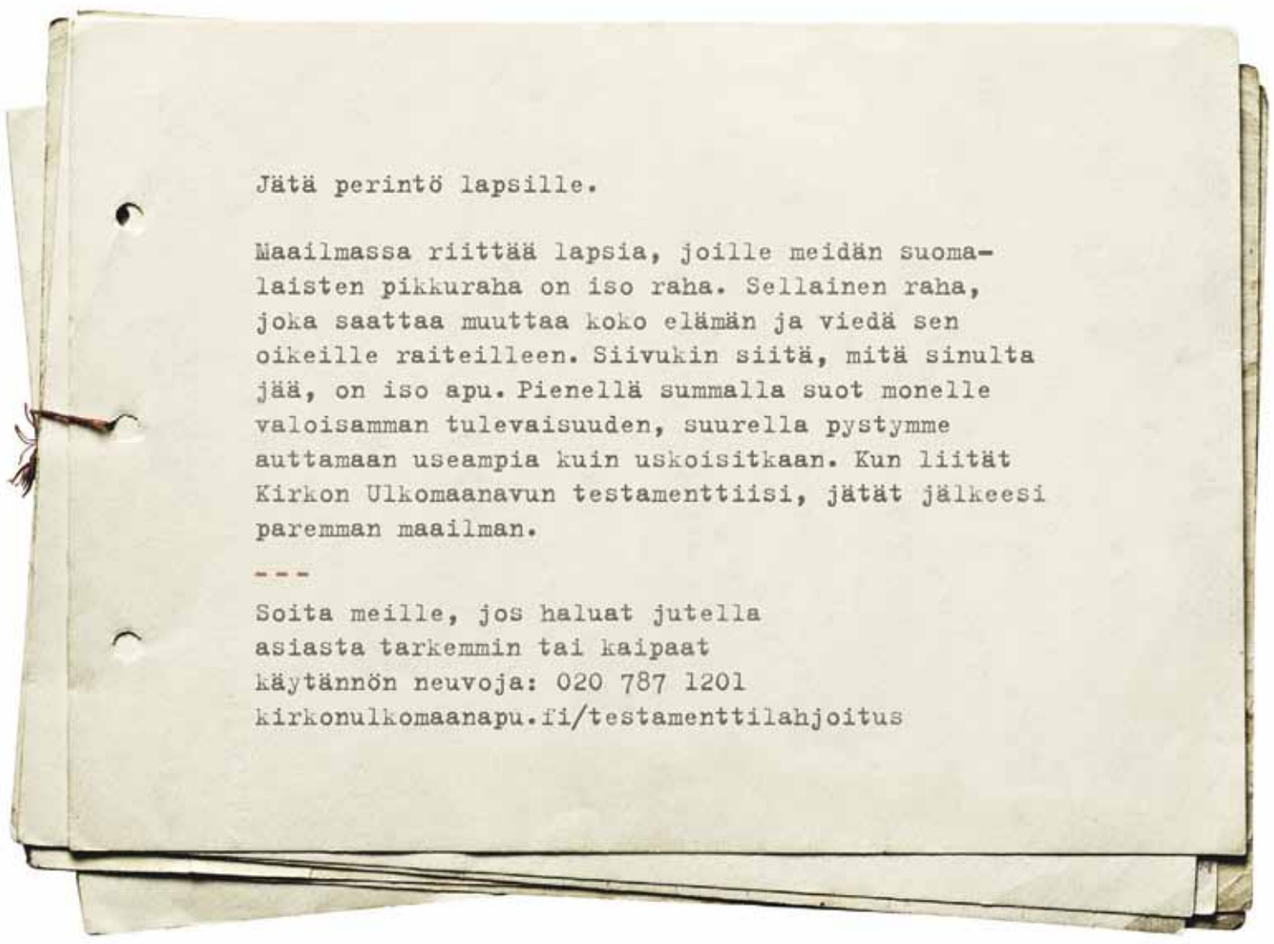
JOUKO KUOSMANEN